

Boekbespreking

Waarderend leren

Ans Grotendorst*

Het waarderend leren waar het om gaat in dit boek is niet gericht op het wegwerken van tekortkomingen, maar op het versterken van wat al goed werkt. De focus ligt op het ontdekken en ontwikkelen van talenten die leerlingen in huis hebben, op de voortgang die zij maken met leren en op het vergroten van het plezier dat zij daaraan beleven. Dat wil niet zeggen dat je als docent alles door een roze bril bekijkt, maar dat de balans verschuift. Een waarderende en onderzoekende houding versterkt de motivatie van leerlingen en vergroot het werkplezier van de docent.

Het boek bestaat uit zes hoofdstukken, die alle op dezelfde heldere manier zijn opgebouwd. Elk hoofdstuk start met belangrijke theoretische inzichten over het centrale thema en laat zien hoe deze op school toegepast kunnen worden. Reflectie- en doeopdrachten helpen daarbij. Verder volgt een reeks werkvormen om met het thema aan de slag te gaan: opdrachten voor één persoon, voor twee personen en voor een groep. Daarna komen er tips en inspiratie voor boeken, artikelen, videofragmenten en tools over het thema het lezen en het bekijken waard zijn. Tussen de hoofdstukken staan verschillende interviews; met een leerling en drie met docenten. Zij delen hun ervaringen met waarderend leren.

De zes hoofdstukken zijn:

1. *Gaan voor wat je wilt.* Bevorderen van motivatie.
2. *Doen waar je goed in bent.* Ontwikkelen van talent.
3. *De kracht van geluk.* Vergroten van welbevinden.
4. *Denken in mogelijkheden.* Werken aan een groei mindset.
5. *De kunst van het kiezen.* Ondersteunen van keuzeprocessen.
6. *De waarde van verbinding.* Bouwen aan een positief groepsklimaat.

Tijdens het lezen kwamen diverse vragen naar voren, die aan de auteurs zijn voorgelegd.

Het boek is geschreven voor docenten in het voortgezet onderwijs (vo en vmo). Is het ook geschikt voor docenten van mbo en hbo?

Jazeker. De zes principes die onze visie op leren en ontwikkelen samenvatten, zijn binnen iedere onderwijscontext van betekenis. In het contact met studenten, in relatie tot ouders en collega's en zelfs bij het nadenken over de bredere schoolontwikkeling. Het is heel waardevol om eerst te kijken naar dat wat er goed gaat, wat een student al kan en beheerst en waar kleine successen geboekt worden. Op deze manier voelen mensen zich gezien en krijgen ze energie.

De meeste gedachten rond de vier inhoudelijke thema's (motivatie, talent, geluk en mindset) zijn net zo goed van toepassing binnen het hoger onderwijs. Een voorbeeld: studenten zijn net als middelbare scholieren meer te motiveren voor de studie als ze een zekere mate van autonomie, competentie en verbondenheid ervaren. Ook de werkvormen zullen in een wat aangepaste vorm prima in te zetten zijn op een mbo of hbo waar het contact met jongeren over het algemeen minder frequent is, de zelfstandigheid groter en de groepsdynamiek een kleinere rol speelt.

De meeste scholen voor vo zijn nog volgens klassieke roosters vormgegeven. Lesuren na elkaar, nadruk op vakinhoud, kennisoverdracht en toetsing. Stel dat van de docenten er slechts enkelen met jullie boek werken: heeft dat dan zin en invloed?

Waarderend leren is in eerste instantie een visie en geen specifieke werkwijze. Dit maakt dat iedere docent in zijn of haar praktijk toepassingsvormen kan vinden die van betekenis zijn. Door iets anders gesprekken te voeren met studenten of de les anders in te richten, kan al veel bereikt worden. Zo beschrijven we in het boek een voorbeeld van een docent Engels die leerlingen veel meer autonomie biedt tijdens zijn les door iedere periode een paar lessen te reserveren voor het 'Free Space'-project. Zij mogen in die tijd overal aan werken, zolang ze maar kunnen beargumenteren waarom het hun Engels ten goede komt. Er is heel veel mogelijk zonder dat je het hele team (of de hele school) meehebt. Toch loop je soms ook tegen de grenzen van je eigen invloedssfeer aan. Wanneer je naar een andere vorm van toetsing wilt bijvoorbeeld, die meer recht doet aan de autonome motivatie van leerlingen en het leerproces versterkt, dan heb je al snel collega's

nodig. Experimenten op het gebied van toetsing hebben kans van slagen als een hele sectie of jaarlaag gezamenlijk tot afspraken komt.

Is het aan te bevelen dat vooral mentoren met jullie boek werken?

Het boek biedt perspectief voor iedere onderwijsprofessional. Of je nu als vakdocent voor de klas staat, als mentor in gesprek bent of als leidinggevende nadent over onderwijsvernieuwing. Een mentor heeft het voordeel dat hij of zij de mentorleerlingen vaak beter kent en dus makkelijker met hen in gesprek komt. En dat hij een lijn kan zien en bewaken gedurende het jaar.

Steunen de werkvormen die jullie aanbevelen op wetenschappelijke onderbouwing?

Het 'Alles wat je wilt weten'-deel van elk hoofdstuk staat vol wetenschappelijk onderbouwde theorie. Deze theorie hebben we zo goed mogelijk proberen te vertalen in een set van bijpassende werkvormen. We hebben in ieder geval alle werkvormen gebaseerd op onze eigen jarenlange ervaring binnen het onderwijs en laten toetsen door een praktijkpanel van docenten.

Boekinformatie

Titel: Waarderend leren in het voortgezet onderwijs. Versterken van talent, plezier en motivatie op school.

Auteurs: Annechien van Buurt, Eefje Teeuwisse, Nina Timmermans

Pagina's: 192

Uitgever: Uitgeverij Pica, 2017

ISBN: 9789492525024

Prijs: € 24,95

* Ans Grotendorst is redacteur van OenG.